

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи та інформатизації
Володимир ШАРАН

20 грудня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕСТРАДНИЙ ВОКАЛ

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність: 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)
Освітня програма: Середня освіта (Музичне мистецтво)
Статус дисципліни: вибіркова
Факультет: Початкової освіти та мистецтва
Кафедра: вокально-хорового, хореографічного та образотворчого мистецтва
Мова навчання: українська

Форма здобуття освіти	Курс	Семестр	Загальний обсяг дисципліни Кредити ЕКТС	Кількість годин						Курсова робота	Вид семестрового контролю	
				Аудиторні заняття					Самостійна робота		Залік	Екзамен
				Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття				
Заочна	I	II	3/90	10	-	-	10	-	80	-	-	+
	II	III	3/90	10	-	-	10	-	80	-	-	+

Робоча програма складена на основі освітньої програми та навчального плану підготовки **фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти (120 кредитів ECTS)**

Розробники:

Світлана КИШАКЕВИЧ, кандидат педагогічних наук, доцент

Андрій ДУШНИЙ, кандидат педагогічних наук, доцент

Погоджено гарантом освітньої програми:

Андрій Душний, кандидат педагогічних наук, доцент

Схвалено на засіданні кафедри вокально-хорового, хореографічного та образотворчого мистецтва

Протокол № 4 від 10 листопада 2022 р.

Завідувач кафедри Ірина БЕРМЕС

Схвалено на засіданні науково-методичної ради факультету початкової освіти та мистецтва

Протокол № 2 від 30 листопада 2022 р.

Схвалено на засіданні науково-методичної ради університету.

Протокол № 10 від 20.12 2022 р.

1. МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення навчальної дисципліни «Естрадний вокал» – підготовка кваліфікованого педагога-музиканта, вихованого на кращих традиціях національної та зарубіжної естрадної музичної культури, оволодіння сучасними здобутками у галузі вокальної педагогіки, широким музичним світоглядом, а також відповідним виконавським і педагогічним досвідом.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти повинні освоїти такі **компетентності**, як:

загальні:

- здатність працювати автономно;
- здатність бути критичним і самокритичним.

фахові:

- здатність інтерпретувати художні образи;
- здатність до організації продуктивної самоосвіти та презентації власних професійних здобутків.

Програмні результати навчання:

Застосовувати знання іноземних мов у професійній та самоосвітній діяльності. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом. Володіти аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції художнього твору при створенні педагогічних та виконавських інтерпретацій. Володіти психолого-педагогічними технологіями вияву і формування музикальності у процесі педагогічної та виконавської діяльності. Втілювати музичний образ, вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

В освітньо-професійній програмі навчальна дисципліна вивчається впродовж двох семестрів навчання, вона є основною ланкою в системі підготовки студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти, важливою формою її цілеспрямованої діяльності, в якій здійснюється зв'язок її теоретичних та практичних навичок.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти повинні:

знати:

- основи вокального мистецтва, інтелектуальну та емоційну складову артиста;
- модель творення художньо-образного змісту вокального твору;
- психологічні категорії та спів, а також дитячий голос під час занять естрадним вокалом;
- історичний аспект розвитку зарубіжної естради ХХ- поч. ХХІ століття;
- основні тенденції розвитку української естрадної пісні;

уміти:

- підготувати майбутніх естрадних співаків до вокально-педагогічної діяльності;
- формувати вокальну культуру естрадних співаків
- класифікувати співацькі голоси;
- вибирати педагогічний репертуар;

володіти:

- видами технік естрадного вокалу;
- творчим потенціалом естрадного виконавця;
- специфікою творення індивідуальних естрадно-співацьких навичок;
- естрадно-виконавським досвідом;
- методичними засадами охорони та гігієни голосу студентів-вокалістів;

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання здійснюється за шкалами оцінювання: стобальною, національною і ЄКТС. При цьому мінімальний рівень визначається за допомогою якісних критеріїв та їхнього трансформування в мінімальну позитивну оцінку щодо використовуваної числової (рейтингової) шкали.

A (90 – 100) – оцінка «відмінно» – «5» (*відмінне володіння загальними та фаховими компетентностями, практичними навичками*): отримує здобувач, який виявив наступні ґрунтовні знання та практичні навички, щодо:

- основ вокального мистецтва, інтелектуальної та емоційної складової артиста;
- моделі творення художньо-образного змісту вокального твору;
- психологічних категорій та співу, а також дитячого голосу під час занять естрадним вокалом;
- історичного аспекту розвитку зарубіжної естради ХХ- поч. ХХІ століття;
- основних тенденцій розвитку української естрадної пісні;
- підготовки майбутніх естрадних співаків до вокально-педагогічної діяльності;
- формування вокальної культури естрадних співаків;
- класифікації співацьких голосів;
- вибору педагогічного репертуару;
- видів технік естрадного вокалу;
- творчого потенціалу естрадного виконавця;
- специфіки творення індивідуальних естрадно-співацьких навичок;
- естрадно-виконавського досвіду;
- методичних засад охорони та гігієни голосу студентів-вокалістів;

B (82 – 89) – оцінка «добре» – «4» (*вище середнього рівня володіння загальними та фаховими компетентностями, практичними навичками*): отримує здобувач, який припустився незначних помилок щодо:

- основ вокального мистецтва, інтелектуальної та емоційної складової артиста;

- моделі творення художньо-образного змісту вокального твору;
- психологічних категорій та співу, а також дитячого голосу під час занять естрадним вокалом;
- історичного аспекту розвитку зарубіжної естради ХХ- поч. ХХІ століття;
- основних тенденцій розвитку української естрадної пісні;
- підготовки майбутніх естрадних співаків до вокально-педагогічної діяльності;
- формування вокальної культури естрадних співаків;
- класифікації співацьких голосів;
- вибору педагогічного репертуару;
- видів технік естрадного вокалу;
- творчого потенціалу естрадного виконавця;
- специфіки творення індивідуальних естрадно-співацьких навичок;
- естрадно-виконавського досвіду;
- методичних засад охорони та гігієни голосу студентів-вокалістів;

С (75 – 81) – оцінка «добре» – «4» (*середній рівень володіння загальними та фаховими компетентностями, практичними навичками*): отримує здобувач, який виявляє добрі знання щодо:

- основ вокального мистецтва, інтелектуальної та емоційної складової артиста;
- моделі творення художньо-образного змісту вокального твору;
- психологічних категорій та співу, а також дитячого голосу під час занять естрадним вокалом;
- історичного аспекту розвитку зарубіжної естради ХХ- поч. ХХІ століття;
- основних тенденцій розвитку української естрадної пісні;
- підготовки майбутніх естрадних співаків до вокально-педагогічної діяльності;
- формування вокальної культури естрадних співаків;
- класифікації співацьких голосів;
- вибору педагогічного репертуару;
- видів технік естрадного вокалу;
- творчого потенціалу естрадного виконавця;
- специфіки творення індивідуальних естрадно-співацьких навичок;
- естрадно-виконавського досвіду;
- методичних засад охорони та гігієни голосу студентів-вокалістів;

Д (67 – 74) – оцінка «задовільно» – «3» (*задовільний рівень володіння загальними та фаховими компетентностями, практичними навичками*): отримує здобувач, який виявив слабкі, фрагментарні знання щодо:

- основ вокального мистецтва, інтелектуальної та емоційної складової артиста;
- моделі творення художньо-образного змісту вокального твору;
- психологічних категорій та співу, а також дитячого голосу під час занять естрадним вокалом;
- історичного аспекту розвитку зарубіжної естради ХХ- поч. ХХІ століття;

- основних тенденцій розвитку української естрадної пісні;
- підготовки майбутніх естрадних співаків до вокально-педагогічної діяльності;
- формування вокальної культури естрадних співаків;
- класифікації співацьких голосів;
- вибору педагогічного репертуару;
- видів технік естрадного вокалу;
- творчого потенціалу естрадного виконавця;
- специфіки творення індивідуальних естрадно-співацьких навичок;
- естрадно-виконавського досвіду;
- методичних засад охорони та гігієни голосу студентів-вокалістів;

Е (60 – 66) – оцінка «задовільно» – «3» (рівень, що задовольняє мінімальні критерії володіння загальними та фаховими компетентностями, практичними навичками): отримує здобувач, який виявив слабкі, елементарні знання щодо:

- основ вокального мистецтва, інтелектуальної та емоційної складової артиста;
- моделі творення художньо-образного змісту вокального твору;
- психологічних категорій та співу, а також дитячого голосу під час занять естрадним вокалом;
- історичного аспекту розвитку зарубіжної естради ХХ- поч. ХХІ століття;
- основних тенденцій розвитку української естрадної пісні;
- підготовки майбутніх естрадних співаків до вокально-педагогічної діяльності;
- формування вокальної культури естрадних співаків;
- класифікації співацьких голосів;
- вибору педагогічного репертуару;
- видів технік естрадного вокалу;
- творчого потенціалу естрадного виконавця;
- специфіки творення індивідуальних естрадно-співацьких навичок;
- естрадно-виконавського досвіду;
- методичних засад охорони та гігієни голосу студентів-вокалістів;

FX (35 – 59) – оцінка «незадовільно» – «2» (з можливістю повторного складання): виставляється здобувачеві освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр», який не володіє значною частиною загальних та фахових компетентностей та практичних навичок, демонструє дуже слабкі знання щодо:

- основ вокального мистецтва, інтелектуальної та емоційної складової артиста;
- моделі творення художньо-образного змісту вокального твору;
- психологічних категорій та співу, а також дитячого голосу під час занять естрадним вокалом;
- історичного аспекту розвитку зарубіжної естради ХХ- поч. ХХІ століття;
- основних тенденцій розвитку української естрадної пісні;
- підготовки майбутніх естрадних співаків до вокально-педагогічної діяльності;

- формування вокальної культури естрадних співаків;
- класифікації співацьких голосів;
- вибору педагогічного репертуару;
- видів технік естрадного вокалу;
- творчого потенціалу естрадного виконавця;
- специфіки творення індивідуальних естрадно-співацьких навичок;
- естрадно-виконавського досвіду;
- методичних засад охорони та гігієни голосу студентів-вокалістів;

F (0 – 34) – оцінка «незадовільно» – «2» виставляється здобувачеві, який не володіє значною частиною загальних та фахових компетентностей і практичних навичок навчального матеріалу щодо:

- основ вокального мистецтва, інтелектуальної та емоційної складової артиста;
- моделі творення художньо-образного змісту вокального твору;
- психологічних категорій та співу, а також дитячого голосу під час занять естрадним вокалом;
- історичного аспекту розвитку зарубіжної естради ХХ- поч. ХХІ століття;
- основних тенденцій розвитку української естрадної пісні;
- підготовки майбутніх естрадних співаків до вокально-педагогічної діяльності;
- формування вокальної культури естрадних співаків;
- класифікації співацьких голосів;
- вибору педагогічного репертуару;
- видів технік естрадного вокалу;
- творчого потенціалу естрадного виконавця;
- специфіки творення індивідуальних естрадно-співацьких навичок;
- естрадно-виконавського досвіду;
- методичних засад охорони та гігієни голосу студентів-вокалістів;

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Контроль знань, вмінь та навичок студентів включає поточний контроль, екзамен у формі академконцерту (І семестр), екзамен у формі академконцерту (ІІ семестр).

Поточний контроль знань студентів та виконання творів здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до заняття, а саме: володіння різними видами технік естрадного вокалу (субтон, мікст, слайд вібрато, фрай) ;виконання музичного твору відповідно до його структури; втілення художнього образу, характеру, настрою музичного твору; відтворення динамічних відтінків та агогічних відхилень відповідно до авторських вказівок; сценічна витримка та артистизм.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

І семестр

Тема 1. Основи вокального мистецтва. Принципи вітчизняної та зарубіжної вокальної педагогіки. Методи виховання голосу співака та формування його професійної компетентності. Практичні поради та вокально-технічні вправи для розвитку та удосконалення творчо-виконавських навичок.

Тема 2. Інтелект та емоційна складова артиста. Вплив «емоційного інтелекту» на художньо-естетичне мислення та формування особистісної оцінки твору, який виконується.

Тема 3. Модель творення художньо-образного змісту вокального твору. Засоби художньої виразності(темп, розмір, ритм, динаміка, мелодія). Шляхи накопичення особистісного художньо-естетичного досвіду та його застосування при творенні художнього образу вокального твору.

Тема 4. Біологія звуку. Теорії звукоутворення: міоеластична нейрохронаксічна (нейромоторна). Будова голосового апарату: ротова і носова порожнини, глотка, гортань з голосовими складками, трахея, бронхи, легені, грудна клітка з дихальними м'язами та діафрагмою, м'язи черевної порожнини. Метод Томатіса.

Тема 5. Мистецтво естрадного співу – мистецтво дихання. Типи співочого дихання. Організація вдиху та видиху. Вправи на розвиток правильного співацького дихання.

Тема 6. Види технік естрадного вокалу (прийом розщеплення, драйв, субтон, обертоновий спів, мікст, слайд (глісандо), фальцет, йодль, штробас, а також прийоми «CRY», «TWANG», «RATTLE») ; вокальні вправи для голосу на прикладі українських та зарубіжних естрадних виконавців.

Тема 7. Психологічні категорії та спів. Взаємодія психологічних категорій у процесі становлення співака-вокаліста: характер, темперамент, емоції, уява, фантазія і сприймання навколишнього світу.

Тема 8. Творчий потенціал естрадного виконавця. Роль свідомості у його формуванні. Внутрішня мотивація як рушійна сила у накопиченні творчого та виконавського потенціалу. Поняття копінг-поведінки у виконавській діяльності.

Тема 9. Специфіка творення індивідуальних естрадно-співацьких навичок. Сучасні українські та зарубіжні педагоги естрадного вокалу та їхні методики. Вокально-технічні вправи на розвиток голосу. Вплив особистісних емоційно-вольових якостей на професійне зростання співака.

Тема 10. Українська та зарубіжна естрада. Порівняльний аналіз минулого і теперішнього музичного олімпу на прикладі яскравих та самобутніх артистів України та світу.

Тема 11. Дитячий голос під час занять естрадним вокалом. Поняття мутації. Методи роботи. Пошук відповідного репертуару. Поради та рекомендації щодо охорони і гігієни голосового апарату.

Тема 12. Звукове обладнання. Мікрофон як невід'ємний атрибут естрадного вокалу та правила поводження з ним.

II семестр

Тема 1. Історичний аспект розвитку зарубіжної естради ХХ- поч. ХХІ століття. Популярні музичні жанри: рок-музика, поп-музика, джаз, диско, соул та інші. Номер як основний компонент вокально-естрадного мистецтва.

Тема 2. Специфіка вокального виконавства в системі музичного мистецтва естради. Особливості професійної підготовки естрадних вокалістів. Порівняльний аналіз академічного та естрадного стилю виконання: звукова подача, формування голосних, динаміка дихання тощо. Значення бек-вокалу в естрадній музиці.

Тема 3. Основні тенденції розвитку української естрадної пісні. Характеристика часових періодів. Посилення видовищного елемента в естрадному виконавстві.

Тема 4. Підготовка майбутніх естрадних співаків до вокально-педагогічної діяльності: умови формування та розвиток спонукальних мотивів. Вплив медіа-технології на педагогічну та творчу діяльність виконавця.

Тема 5. Методи формування вокальної культури естрадних співаків. Розвиток внутрішнього музичного слуху, естетичного смаку, артистичної сміливості та природності. Формування мовного апарату.

Тема 6. Виконавська інтерпретація. Її роль в системі професійної підготовки майбутнього педагога-виконавця. Практичне засвоєння музичних естрадних зразків. Поняття «кавер-версія», «рیمейк» та «ремікс». Вокально-виконавська діяльність як показник професіоналізму співака.

Тема 7. Класичний кроссовер. Історія та розвиток даного музичного стилю на прикладі творчої співпраці світових оперних та естрадних зірок (Андреа Бочеллі та Сари Брайтман, Монсерат Кабальє та Фредді Меркьюрі, Селін Діон та Лучано Паваротті й інших).

Тема 8. Класифікації співацьких голосів: дитячий, жіночий, чоловічий. Діапазон вокального голосу. Методи розвитку та вдосконалення голосу.

Тема 9. Естрадно-виконавський досвід. Спроби формування власної професійної мобільності. Удосконалення практичних навичок роботи з мікрофоном та звукопідсилюючою апаратурою.

Тема 10. Методичні засади охорони та гігієни голосу студентів-вокалістів. Основні причини неправильного функціонування голосових органів та способи їх усунення.

Тема 11. Проблема вибору педагогічного репертуару. Його значення та необхідність. Творча складова у виборі вокально-естрадного репертуару. Формування вміння самостійного опрацювання музичного матеріалу.

Тема 12. Публічні виступи. Страх сцени як психологічний бар'єр. Шляхи подолання сценічних фобій.

Теми практичних занять:

І семестр

- Основи вокального мистецтва;
- Інтелект та емоційна складова артиста;
- Модель творення художньо-образного змісту вокального твору;
- Біологія звуку;
- Мистецтво естрадного співу – мистецтво дихання;
- Види технік естрадного вокалу;
- Психологічні категорії та спів;
- Творчий потенціал естрадного виконавця;
- Специфіка творення індивідуальних естрадно-співацьких навичок;

- Українська та зарубіжна естрада;
- Дитячий голос під час занять естрадним вокалом.
- Звукове обладнання.

II семестр

- Історичний аспект розвитку зарубіжної естради ХХ- поч. ХХІ століття;
- Специфіка вокального виконавства в системі музичного мистецтва естради;
- Основні тенденції розвитку української естрадної пісні;
- Підготовка майбутніх естрадних співаків до вокально-педагогічної діяльності;
- Методи формування вокальної культури естрадних співаків;
- Виконавська інтерпретація;
- Класичний кроссовер;
- Класифікації співацьких голосів ;
- Естрадно-виконавський досвід;
- Методичні засади охорони та гігієни голосу студентів-вокалістів;
- Проблема вибору педагогічного репертуару.
- Публічні виступи.

7. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

У завдання для самостійної роботи студентів входить опрацювання практичного матеріалу:

I семестр

- Вокально-педагогічна спадщина видатних українських та зарубіжних педагогів;
- Інтелектуально-емоційна складова співака;
- Основні засоби художньої виразності;
- Система роботи голосового апарату. Теорії утворення звуку;
- Дихання, як фундаментальна основа співу. Вправи на розвиток дихальної мускулатури;
- Поняття «естрадна манера», прийоми естрадного співу;
- Роль мотивації у становленні професійного вокаліста;
- Шляхи подолання сценічного страху;
- Розвиток співочої індивідуальності. Поняття «харизма»;
- Порівняльний аналіз розвитку української та зарубіжної естради;
- Діапазони дитячих голосів;.
- Розвиток навиків роботи з мікрофоном.

II семестр

- Становлення і розвиток естради США та Європи ХХ- поч. ХХІ століття;
- Історична періодизація вітчизняного естрадного мистецтва (на прикладі досліджень Миколи Мозгового;
- Творчість ВІА України 70-80 р.р. ХХ ст;
- Медіа технології та їх вплив на творчо-виконавську діяльність співака;

- Поняття «вокальна культура». Шляхи удосконалення;
- Розвиток навичок виконавської інтерпретації та імпровізації;
- Яскраві представники світової естради, які працюють у жанрі «класичний кроссовер»;
- Діапазони та регістри співацьких голосів ;
- Поняття «примарна зона» та важливість її визначення у педагогічній роботі з вокалістами;
- Охорона голосового апарату. Важливість «температурного режиму» для співака;
- До питання вивчення вокального репертуару;
- Шляхи подолання страху перед сценою на прикладі досвіду зірок світової естради.

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Контроль знань, вмінь та навичок студентів включає такі види занять: поточний контроль, екзамен у формі академконцерту (I семестр), екзамен у формі академконцерту (II семестр).

Поточний контроль (x) знань студентів та виконання творів здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до заняття, а саме: володіння різними видами технік; виконання музичного твору відповідно до його структури; втілення художнього образу, характеру, настрою музичного твору; відтворення динамічних відтінків та агогічних відхилень відповідно до авторських вказівок; сценічна витримка та артистизм.

Оцінювання здійснюється за шкалами оцінювання: стобальною, національною і ЄКТС.

I і II семестри			
Поточний контроль, x	Виконання творів	Сума S пот.	Екзамен S підс.
60	40 (4 тв. × 10 б.)	100	100

$$x = \frac{A}{n} \cdot 12. \quad A - \text{сума всіх оцінок. } n - \text{кількість виконаних творів (не менше 4-х).}$$

При проведенні семестрового контролю у формі екзамену підсумкова оцінка з навчальної дисципліни виставляється за результатами поточного контролю та підсумкового контрольного заходу.

Дана дисципліна вивчається два семестри. У першому та другому семестрах формою підсумкового контролю є екзамен. Сумарна кількість балів з дисципліни у кожному семестрі знаходиться за формулою

$$S_{\text{сум}} = 0,6 \cdot S_{\text{пот}} + 0,4 \cdot S_{\text{підс}},$$

де $S_{\text{пот}}$ – кількість балів за поточний контроль, $S_{\text{підс}}$ – кількість балів за підсумковий контроль (екзамен).

T.2 і К проводиться у формі академконцерту за стобальною шкалою оцінювання.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Антонюк А. Постановка голосу / Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / А. Антонюк. – К. : Українська ідея, 2000.
2. Багадуров В. Вокальне виховання дітей / В. Багадуров. – М. : Музика, 2002. – 357с.
3. Бобул І. Жанрові форми та стильові конотації вокально-естрадного виконавства в музичній культурі України кінця ХХ – початку ХХІ століття : автореф. дис. ... канд. мистецтвозн. : 26.00.01 – Теорія та історія культури. Київ, 2018. 23 с.
4. Бойчук А. Фестивально-конкурсний рух як чинник формування естрадного співака. Fundamental And Applied Researches: Contemporary Scientific and practical Solutions and Approaches. Interdisciplinary Prospects / [Editors: A. Dushniy, M. Makhmudov, M. Strenacikova, V. Ilnytskyi, I. Zymomyra]. Banska Bystrica – Baku – Uzhhorod – Kherson – Kryvyj Rih: Posvit, 2019. P. 32–33.
5. Бокоч В. А. До проблеми методики навчання естрадному вокалу / В. А. Бокоч, Л. І. Кузьменко-Присяжна, Л. В. Остапенко // Молодий вчений. – 2017. – № 8 (48). – С. 31– 34.
6. Бриліна В. Л., Ставинська Л. М. Вокальна професійна підготовка вчителя музики.: Методичний посібник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://books.google.com.ua/books?id=rk_8F%20%D0%BC%D1%83%D0%B7%D0%B8%D0%BA%D0%B8&hl=ru&pg=PA119#v=onepage&q&f=true
7. Гавриленко Л. Розспівування і вокаліз як складники вокального виховання учнів. // Мистецтво і освіта №1. – Київ, 2008.
8. Гаснюк В.В. Основи вокального виховання дітей дошкільного та шкільного віку. [Посібник для студентів ВНЗ]. – Мукачево, 2010. – 97с.
9. Ген Цзінхен. Формування сценічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва засобами естрадного співу : дис. кан. пед. наук : 13.00.02 – Теорія та методика музичного навчання. Київ, 2015. 204 с.
10. Герасимова М. К проблеме вокальной импровизации в джазе / М. Герасимова // Київське музикознавство : зб. статей. – К., 2000. – Вип. 5. – С. 37–40.
14. Гершвин, Д. Арии и песни / Д. Гершвин. – М., 1982

- 11 Гнидь Б.П. Історія вокального мистецтва: Підручник. – Київ: НМАУ, 1997. – 320 с.
12. Голос людини та вокальна робота з ним: [монографія] / [Г. Є. Стасько, О. Д. Шуляр, М. Ю. Сливоцький, М. П. Стефанюк, О. Р. Молодій, М. В. Попелюк, І. І. Жеребецька]. – Івано-Франківськ: Вид-во Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, 2010. – 336с.
13. Гребенюк Н. С. Вокально-виконавська творчість: психолого-педагогічний та мистецтвознавчий аспекти. [Текст]: монографія / Н. С. Гребенюк / Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського. – К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 1999. – 271с.
14. Дерев'яно Л. А. Спів у мовленнєвій позиції як проблема вокальної педагогіки. Таврійські студії. Мистецтвознавство. 2013. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tsm_2013_4_21.
15. Дорошок В. Д. Сливацький М. Ю. Основи вокально-педагогічної творчості вчителя музики / В. Д. Дорошок, М. Ю. Сливацький. – Івано-Франківськ, 2007.
16. Дрожжина Н. В. Вокальне виконавство в системі музичного мистецтва естради: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознавства : 17.00.03 / Н. В. Дрожжина. – Харківський державний університет мистецтв ім. І. П. Котляревського. – Харків, 2008. – 16с.
17. Калиниченко І. З історії української естради: короткий огляд від 50-х до сьогодні / Ігор Калиниченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uaestrada.org/archives/6875>.
18. Колубаєв О. Л. Галицька популярна пісня в процесі еволюції регіональної традиції естрадно-музичного мистецтва : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. наук з мистецтвознавства : спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво» / О. Л. Колубаєв ; Одес. нац. муз. акад. ім. А. В. Нежданової. — Одеса, 2014. — 20 с.
19. Кушко Я.С. Методика навчання співу: посібник з основ вокальної майстерності / Я.С. Кушко. – Тернопіль : навчальна книга – Богдан, 2010. – 288с.

20. Ланіна Т. О. Проблема виховання джазових вокалістів у музичних школах / Т. О. Ланіна // Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики ХХІ століття: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 16–17 жовтня 2014 р., м. Київ. – К. : Київ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. – С. 476–483.
21. Линклейтер, К. Освобождение голоса / К. Линклейтер. – М. : ГИТИС, 1993.
22. Люш Д. Розвиток і збереження співочого голосу /Д. Люш. – К.: Музична Україна, 1988.
23. Меднікова Г. С. Українська і зарубіжна культура ХХ століття: навч. Посібник /Г. С. Меднікова – К. :Знання, 2002. – 214с.
24. Микиша М. Практичні основи вокального мистецтва / М. Микиша. – К.: Музична Україна, 1965.
25. Мозговий М. П. Становлення і тенденції розвитку української естрадної пісні: автореф. дис... канд. мистецтвознав.: 17.00.01 / М.П. Мозговий; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. – К., 2007. – 19 с
26. Морозов В. Биологические основы вокальной речи. / В. Морозов – Л.: Наука, 1977.
27. Музична естрада : словник / уклад. В. М. Откидач. — Харків : І. В. Якубенко, 2004. — 446 с.
28. Опанасюк О. Художній образ: структурна феноменологія і типологія форм / О. Опанасюк. – Дрогобич.: Коло, 2004.
29. Павленко О. М. Методичні основи навчання джазової імпровізації майбутнього вчителя музики / О. М. Павленко // Актуальні питання мистецької педагогіки. – Вип. 2. – Хмельницький, 2013. – С. 91–95.
30. Падалка Г. Педагогіка мистецтва /Г. Падалка. – К.: Освіта України, 2008.
31. Попович Н.М. Художньо-виховний потенціал естрадної музики мистецтва // Теорія і методика мистецької освіти: 36. наук, праць / Ред. кол. Щолокова О.П. та інші. - К., НПУ, 2002. - Вип. 3. - С.37 - 40.
32. Прохорова Л. Українська естрадна вокальна школа : Навчальний посібник

для студентів вищих навчальних закладів культури і мистецтв III-IV рівнів акредитації / Л. В. Прохорова. – Вид. 2-е. – Вінниця : Нова книга, 2006. – 384 с.

33. Риггс С. Как стать звездой. Аудиошкола для вокалистов / Сет Риггс. – М. : 2000. – 102 с.

34. Риггс. С. Пойте как звезды. П. // Питер. 2015. 119 с.

35. Ровнер, В. Искусство вокала. Вокально-джазовые упражнения для голоса в сопровождении фортепиано / В. Ровнер. – СПб. : Нота, 2006. 56. Романова Л. В. Школа эстрадного вокала. СПб.: Лань, 2007. 40 с.

36. Ростовський О.Я. Теорія і методика музичної освіти: Навчально-методичний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011.– 640 с.

37. Рудницька О.П. Українське мистецтво у полікультурному просторі.: Навч. посіб. - К.: 2000. - 208 с.

38. Рябуха Т. М. Витоки та інтонаційні складові української пісенної естради : дис. ... канд. наук з мистецтвознавства / Т. М. Рябуха. — Харків, 2017. — 263 с.

39. Степурко О.М. Скэт импровизация. М. : Камертон, 2006. 76 с.

40. Тормахова В. М. Особливості інтерпретації в поп-музиці // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО 100 Наукові записки. Серія: Мистецтвознавство. – 2018. – №1. (вип. 38) Мистецтвознавство / [за ред. О. С. Смоляка]. – Тернопіль : Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2017. – № 1 (вип. 36). – С. 32–36.

41. Фабиан Л. Урок вокала [Електронний ресурс].
[/https://vocalmechanika.ru/index.php](https://vocalmechanika.ru/index.php)

42. Фісун М. М. Виконавська специфіка соулу / М. М. Фісун // Культура України. Серія : Мистецтвознавство. – 2016. – Вип. 54. – С. 172–180.

43. Ховард Э. Техника пения: вокал для всех / Э. Ховард, Х. Остин. М. : Электрон. изд. 1 электрон. опт. диск. 2009. 62 с.

44. Цуканова И.П. Спой со мной [Электронный ресурс].
[/http://www.youtube.com/watch?v=M21JYyBZZ4Q/](http://www.youtube.com/watch?v=M21JYyBZZ4Q/)

45. Шевченко О. Українська сучасна популярна музика: витоки та проблематика (1920–1990 рр.) : автореф. дис. канд. мистецтвозн. : 26.00.01 – Теорія та історія культури, мистецтвознавство. Київ, 2010. 20 с.
46. Щербіна І. В. Психотренінг як засіб реалізації художнього образу у вокальному мистецтві: [Текст]/ І. В. Щербіна // Культура України. – Вип. 16. Мистецтвознавство. – 2005. – С.226–237
47. Юцевич Ю. Теорія і методика формування та розвитку співацького голосу / Ю. Юцевич. – К.1998.
48. Manning B. Light and right is better than strong and wrong. [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.brettmanningstudios.com/about/>.
49. Bob Stoloff. Scat! Vocal improvisation techniques. N.Y. : Gerard and Sarzin Publishing Co., 1999. 128 p.
50. Jam Session with Ella Fitzgerald. – М. : РОСМЭН-ПРЕСС, 2003.
51. Williams G. The Singing Voice Of Your Dreams Is Inside You [Electronic resource]: Praise For The eBook / Geoffrey Williams. – 2007. – 47 p. – Access mode: <http://www.become-a-singingmaster.com/support-files/voiceofdreams.pdf>.